Ohjelmistotuotanto

Matti Luukkainen ja ohjaajat Kalle Ilves, Silva Perander, Topias Pyykönen, Jussi Laisi, Petrus Peltola, Kristian Krok

syksy 2020

Luento 6 10.11.2020

Miniprojektit lähestyvät

- ▶ 16.11. alkavalla viikolla
- ilmoittautuminen alkanut, päättyy perjantaina
- ▶ pakollinen, jos et hyväksilue

- ► Testauksen rooli ketterissä menetelmissä poikkeaa huomattavasti vesiputousmallista
 - Sprintin aikana toteutettavat ominaisuudet integroidaan muuhun koodiin sekä testataan

- ► Testauksen rooli ketterissä menetelmissä poikkeaa huomattavasti vesiputousmallista
 - Sprintin aikana toteutettavat ominaisuudet integroidaan muuhun koodiin sekä testataan
- Sykli ominaisuuden määrittelystä siihen että se on valmis ja testattu on erittäin lyhyt

- ► Testauksen rooli ketterissä menetelmissä poikkeaa huomattavasti vesiputousmallista
 - Sprintin aikana toteutettavat ominaisuudet integroidaan muuhun koodiin sekä testataan
- Sykli ominaisuuden määrittelystä siihen että se on valmis ja testattu on erittäin lyhyt
- ► Testausta tehdään sprintin "ensimmäisestä päivästä" lähtien, testaus integroitu suunnitteluun ja toteutukseen

- ► Testauksen rooli ketterissä menetelmissä poikkeaa huomattavasti vesiputousmallista
 - Sprintin aikana toteutettavat ominaisuudet integroidaan muuhun koodiin sekä testataan
- Sykli ominaisuuden määrittelystä siihen että se on valmis ja testattu on erittäin lyhyt
- ► Testausta tehdään sprintin "ensimmäisestä päivästä" lähtien, testaus integroitu suunnitteluun ja toteutukseen
- Automatisointi erittäin tärkeässä roolissa, sillä testejä suoritetaan usein

Testaajat osana kehitystiimiä

- ▶ Ideaalitilanteessa testaajia sijoitettu kehittäjätiimiin, myös ohjelmoijat kirjoittavat testejä
 - tiimit cross functional

Testaajat osana kehitystiimiä

- ▶ Ideaalitilanteessa testaajia sijoitettu kehittäjätiimiin, myös ohjelmoijat kirjoittavat testejä
 - tiimit cross functional
- Testaajan rooli: virheiden etsijästä virheiden estäjään
 - testaaja auttaa tiimiä kirjoittamaan automatisoituja testejä, jotka pyrkivät estämään bugien pääsyn koodiin
 - build quality in

- ► Test driven development (TDD)
 - Nimestä huolimatta kyseessä toteutus- ja suunnittelutekniikka
 - sivutuotteena paljon automaattisesti suoritettavia testejä

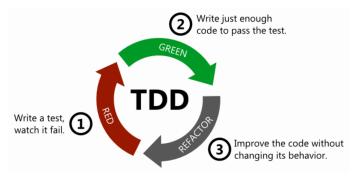
- ► Test driven development (TDD)
 - Nimestä huolimatta kyseessä toteutus- ja suunnittelutekniikka
 - ▶ sivutuotteena paljon automaattisesti suoritettavia testejä
- Acceptance Test Driven Development / Behavior Driven Development
 - User storyjen tasolla tapahtuva automatisoitu testaus

- ► Test driven development (TDD)
 - Nimestä huolimatta kyseessä toteutus- ja suunnittelutekniikka
 - ▶ sivutuotteena paljon automaattisesti suoritettavia testejä
- Acceptance Test Driven Development / Behavior Driven Development
 - User storyjen tasolla tapahtuva automatisoitu testaus
- ► Continuous Integration (CI) eli jatkuva integraatio
 - Perinteisen integraatio- ja integraatiotestausvaiheen korvaava työskentelytapa

- ► Test driven development (TDD)
 - Nimestä huolimatta kyseessä toteutus- ja suunnittelutekniikka
 - sivutuotteena paljon automaattisesti suoritettavia testejä
- Acceptance Test Driven Development / Behavior Driven Development
 - User storyjen tasolla tapahtuva automatisoitu testaus
- ► Continuous Integration (CI) eli jatkuva integraatio
 - Perinteisen integraatio- ja integraatiotestausvaiheen korvaava työskentelytapa
- Exploratory testing, suomeksi tutkiva testaus
 - Järjestelmätestauksen tekniikka, jossa testaaminen tapahtuu ilman formaalia testaussuunnitelmaa

- ► Test driven development (TDD)
 - Nimestä huolimatta kyseessä toteutus- ja suunnittelutekniikka
 - sivutuotteena paljon automaattisesti suoritettavia testejä
- Acceptance Test Driven Development / Behavior Driven Development
 - User storyjen tasolla tapahtuva automatisoitu testaus
- ► Continuous Integration (CI) eli jatkuva integraatio
 - Perinteisen integraatio- ja integraatiotestausvaiheen korvaava työskentelytapa
- Exploratory testing, suomeksi tutkiva testaus
 - Järjestelmätestauksen tekniikka, jossa testaaminen tapahtuu ilman formaalia testaussuunnitelmaa
- ► Tuotannossa tapahtuva testaus
 - Nouseva trendi suorittaa uusien ominaisuuksien laadunhallintaa siinä vaiheessa kun osa käyttäjistä ottanut ne käyttöönsä

- 1. Kirjoitetaan sen verran testiä että testi ei mene läpi
- 2. Kirjoitetaan koodia sen verran, että testi menee läpi
- 3. Jos huomataan koodin rakenteen menneen huonoksi refaktoroidaan koodin rakenne paremmaksi
- 4. Jatketaan askeleesta 1

- Yksi XP:n käytänteistä, Kent Beckin kehittämä
- Joskus käytössä tests first development

- Yksi XP:n käytänteistä, Kent Beckin kehittämä
- Joskus käytössä tests first development
- ► TDD:llä ohjelmoitaessa toteutettavaa komponenttia ei yleensä ole tapana suunnitella tyhjentävästi etukäteen

- Yksi XP:n käytänteistä, Kent Beckin kehittämä
- Joskus käytössä tests first development
- ► TDD:llä ohjelmoitaessa toteutettavaa komponenttia ei yleensä ole tapana suunnitella tyhjentävästi etukäteen
- ▶ Testit kirjoitetaan ensisijaisesti ajatellen komponentin käyttöä
 - huomio komponentin rajapinnassa ja sen helppokäyttöisyydessä
 - ei niinkään komponentin sisäisessä toteutuksessa

- Yksi XP:n käytänteistä, Kent Beckin kehittämä
- Joskus käytössä tests first development
- ► TDD:llä ohjelmoitaessa toteutettavaa komponenttia ei yleensä ole tapana suunnitella tyhjentävästi etukäteen
- ▶ Testit kirjoitetaan ensisijaisesti ajatellen komponentin käyttöä
 - huomio komponentin rajapinnassa ja sen helppokäyttöisyydessä
 - ▶ ei niinkään komponentin sisäisessä toteutuksessa
- ► Komponentin sisäinen rakenne muotoutuu refaktorointien kautta

- Yksi XP:n käytänteistä, Kent Beckin kehittämä
- Joskus käytössä tests first development
- ► TDD:llä ohjelmoitaessa toteutettavaa komponenttia ei yleensä ole tapana suunnitella tyhjentävästi etukäteen
- Testit kirjoitetaan ensisijaisesti ajatellen komponentin käyttöä
 - huomio komponentin rajapinnassa ja sen helppokäyttöisyydessä
 - ei niinkään komponentin sisäisessä toteutuksessa
- ► Komponentin sisäinen rakenne muotoutuu refaktorointien kautta
- "Ensin testataan, sitten koodataan, suunnitellaan vasta lopussa"

- ► TDD:ssä korostetaan lopputuloksen yksinkertaisuutta
- Toteutetaan toiminnallisuutta vain sen verran, mitä testien läpimeno edellyttää
 - ► Ei toteuteta "varalta" ekstratoiminnallisuutta, sillä "You ain't gonna need it" (YAGNI)
 - ► Simplicity the art of maximizing the amount of work not done is essential

- ► TDD:ssä korostetaan lopputuloksen yksinkertaisuutta
- Toteutetaan toiminnallisuutta vain sen verran, mitä testien läpimeno edellyttää
 - ► Ei toteuteta "varalta" ekstratoiminnallisuutta, sillä "You ain't gonna need it" (YAGNI)
 - ► Simplicity the art of maximizing the amount of work not done is essential
- Koodista on vaikea tehdä testattavaa jos se ei ole modulaarista ja löyhästi kytketyistä komponenteista koostuvaa
 - ► TDD:llä koodattu laadukasta ylläpidettävyyden ja laajennettavuuden kannalta

- ► TDD:ssä korostetaan lopputuloksen yksinkertaisuutta
- Toteutetaan toiminnallisuutta vain sen verran, mitä testien läpimeno edellyttää
 - ► Ei toteuteta "varalta" ekstratoiminnallisuutta, sillä "You ain't gonna need it" (YAGNI)
 - ► Simplicity the art of maximizing the amount of work not done is essential
- Koodista on vaikea tehdä testattavaa jos se ei ole modulaarista ja löyhästi kytketyistä komponenteista koostuvaa
 - ► TDD:llä koodattu laadukasta ylläpidettävyyden ja laajennettavuuden kannalta
- ► Muita TDD:n hyviä puolia:
 - Rohkaisee ottamaan pieniä askelia kerrallaan ja toimimaan fokusoidusti
 - Virheet havaitaan nopeasti suuren testijoukon takia
 - Hyvin kirjoitetut testit toimivat toteutetun komponentin rajapinnan dokumentaationa

TDD:llä on myös ikävät puolensa

- ► Testikoodia tulee paljon, usein suunnilleen saman verran kuin varsinaista koodia
- ► Toisaalta TDD:llä tehty tuotantokoodi on usein hieman normaalisti tehtyä koodia lyhempi

TDD:llä on myös ikävät puolensa

- ► Testikoodia tulee paljon, usein suunnilleen saman verran kuin varsinaista koodia
- ► Toisaalta TDD:llä tehty tuotantokoodi on usein hieman normaalisti tehtyä koodia lyhempi
- Jos ja kun koodi muuttuu, tulee testejä ylläpitää
- ► TDD:n käyttö on haastavaa mm. käyttöliittymä-, tietokantaja verkkoyhteyksistä huolehtivan koodin yhteydessä

TDD:llä on myös ikävät puolensa

- ► Testikoodia tulee paljon, usein suunnilleen saman verran kuin varsinaista koodia
- ► Toisaalta TDD:llä tehty tuotantokoodi on usein hieman normaalisti tehtyä koodia lyhempi
- Jos ja kun koodi muuttuu, tulee testejä ylläpitää
- ► TDD:n käyttö on haastavaa mm. käyttöliittymä-, tietokantaja verkkoyhteyksistä huolehtivan koodin yhteydessä
- Legacy-koodin laajentaminen TDD:llä voi olla haastavaa


```
public class Laskin {
    private Scanner lukija;
    public Laskin() {
        lukija = new Scanner(System.in);
    public void suorita(){
        while( true ) {
            System.out.println("luku 1: ");
            int luku1 = lukija.nextInt();
            if ( luku1==-9999 ) return:
            System.out.println("luku 2: ");
            int luku2 = lukija.nextInt():
            int vastaus = laskeSumma(luku1, luku2);
            System.out.println("summa: "+ vastaus);
    private int laskeSumma(int luku1, int luku2) {
        return luku1+luku2:
```

```
public class Laskin {
   private Scanner lukija:
    public Laskin() {
        lukija = new Scanner(System.in);
    public void suorita(){
        while( true ) {
           System.out.println("luku 1: ");
            int luku1 = lukija.nextInt();
            if ( luku1==-9999 ) return;
            System.out.println("luku 2: ");
            int luku2 = lukija.nextInt();
            int vastaus = laskeSumma(luku1, luku2);
            System.out.println("summa: "+ vastaus);
   private int laskeSumma(int luku1, int luku2) {
        return luku1+luku2;
```

```
public class Laskin {
   private IO io:
   public Laskin(IO io) {
       this.io = io;
   public void suorita(){
       while( true ) {
            io.print("luku 1: ");
            int luku1 = io.nextInt();
            if ( luku1==-9999 ) return;
            io.print("luku 2: ");
            int luku2 = io.nextInt();
            if ( luku2==-9999 ) return:
            int vastaus = laskeSumma(luku1, luku2);
            io.print("summa: "+vastaus+"\n");
   private int laskeSumma(int luku1, int luku2) {
       return luku1+luku2:
```

Dependency Injection -suunnittelumalli mahdollistaa stubien eli "vale"-riippuvuuksien asettamisen luokille testistä käsin

- Dependency Injection -suunnittelumalli mahdollistaa stubien eli "vale"-riippuvuuksien asettamisen luokille testistä käsin
- Stubeihin voidaan kovakoodata metodikutsujen tulokset valmiiksi
- Testi voi kysellä stubilta millä arvoilla sitä kutsuttiin
 - tällaisia stubeja kutsutaan *mock*-olioiksi

- Dependency Injection -suunnittelumalli mahdollistaa stubien eli "vale"-riippuvuuksien asettamisen luokille testistä käsin
- Stubeihin voidaan kovakoodata metodikutsujen tulokset valmiiksi
- ▶ Testi voi kysellä stubilta millä arvoilla sitä kutsuttiin
 ▶ tällaisia stubeja kutsutaan mock-olioiksi

```
public class LaskinTest {

    @Test
    public void yksiSummaOikein() {
        IOStub io = new IOStub(1, 3, -9999);
        new Laskin(io).suorita();

        assertEquals("summa: 4\n", io.outputs.get(2));
    }
}
```

Itse toteutettu stub/mock

```
class IOStub implements IO {
    int[] inputs;
    int mones;
    ArrayList<String> outputs;
    public IOStub(int... inputs) {
        this.inputs = inputs;
        this.outputs = new ArrayList<String>();
    }
    public int nextInt() {
        return inputs[mones++];
    }
    public void print(String m) {
        outputs.add(m);
```

Mockito

▶ Olemassa useita kirjastoja mock-olioiden luomisen helpottamiseksi, laskareissa *Mockito*

Mockito

- Olemassa useita kirjastoja mock-olioiden luomisen helpottamiseksi, laskareissa Mockito
- Kaupan metodin maksa pitää tehdä tilisiirto kutsumalla Pankin metodia

Pankki myNetBank = new Pankki(); Viitegeneraattori viitteet = new Viitegeneraattori(); Kauppa kauppa = new Kauppa(myNetBank, viitteet);

kauppa.aloitaOstokset(); kauppa.lisaaOstos(5); kauppa.lisaaOstos(7); kauppa.maksa("1111");


```
@Test
public void kutsutaanPankkiaOikeallaTilinumerollaJaSummalla() {
  Pankki mockPankki = mock(Pankki.class);
  Viitegeneraattori mockViite = mock(Viitegeneraattori.class);
  kauppa = new Kauppa(mockPankki, mockViite);
  kauppa.aloitaOstokset();
  kauppa.lisaaOstos(5);
  kauppa.lisaaOstos(5);
  kauppa.maksa("1111");
  verify(mockPankki).tilisiirto(eq("1111"), eq(10), anyInt());
```

- User storyn käsite pitää sisällään hyväksymiskriteerit
 - tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete

- User storyn käsite pitää sisällään hyväksymiskriteerit
 - tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete
- Storyn *asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin* eräs hyväksymiskriteeri voisi olla
 - ollessaan tuotelistauksessa ja valitessaan tuotteen jota on varastossa, menee tuote ostoskoriin ja ostoskorin hinta sekä korissa olevien tuotteiden määrä päivittyy oikein

- User storyn käsite pitää sisällään hyväksymiskriteerit
 - tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete
- Storyn *asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin* eräs hyväksymiskriteeri voisi olla
 - ollessaan tuotelistauksessa ja valitessaan tuotteen jota on varastossa, menee tuote ostoskoriin ja ostoskorin hinta sekä korissa olevien tuotteiden määrä päivittyy oikein
- Hyväksymiskriteereistä saadaan muodostettua suurin osa ohjelmiston järjestelmätason toiminnallisista testeistä

- User storyn käsite pitää sisällään hyväksymiskriteerit
 - tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete
- Storyn *asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin* eräs hyväksymiskriteeri voisi olla
 - ollessaan tuotelistauksessa ja valitessaan tuotteen jota on varastossa, menee tuote ostoskoriin ja ostoskorin hinta sekä korissa olevien tuotteiden määrä päivittyy oikein
- Hyväksymiskriteereistä saadaan muodostettua suurin osa ohjelmiston järjestelmätason toiminnallisista testeistä
- ► Hyväksymiskriteerit on tarkoituksenmukaista kirjoittaa heti storyn toteuttavan sprintin alussa
 - byhteistyössä kehitystiimin ja product ownerin kesken
 - asiakkaan kielellä, käyttämättä teknistä jargonia

Järjestelmätestauksen automatisointi, ATDD ja BDD

- ldeaalitilanteessa storyjen hyväksymiskriteereistä tehdään automaattisesti suoritettavia
- Olemassa monia työkaluja
 - eräs suosituimmista on suomalainen python-pohjainen *Robot* framework
 - käytämme useita eri kieliä tukevaa Cucumberia

Järjestelmätestauksen automatisointi, ATDD ja BDD

- ► Ideaalitilanteessa storyjen hyväksymiskriteereistä tehdään automaattisesti suoritettavia
- Olemassa monia työkaluja
 - eräs suosituimmista on suomalainen python-pohjainen Robot framework
 - käytämme useita eri kieliä tukevaa Cucumberia
- ► Käytetään nimitystä Acceptance test driven development (ATDD) tai Behavior driven development (BDD)
 - erityisesti jos testit toteutetaan jo iteraation alkupuolella, ennen kun story koodattu

Järjestelmätestauksen automatisointi, ATDD ja BDD

- ► Ideaalitilanteessa storyjen hyväksymiskriteereistä tehdään automaattisesti suoritettavia
- Olemassa monia työkaluja
 - eräs suosituimmista on suomalainen python-pohjainen *Robot* framework
 - käytämme useita eri kieliä tukevaa Cucumberia
- ► Käytetään nimitystä Acceptance test driven development (ATDD) tai Behavior driven development (BDD)
 - erityisesti jos testit toteutetaan jo iteraation alkupuolella, ennen kun story koodattu
- Cucumber on BDD-leirin työkalu

Käyttäjähallinnan tarjoama palvelu

- Palvelun vaatimukset määrittelevät user storyt
 - A new user account can be created if a proper unused username and a proper password are given
 - User can log in with a valid username/password-combination

Käyttäjähallinnan tarjoama palvelu

- Palvelun vaatimukset määrittelevät user storyt
 - A new user account can be created if a proper unused username and a proper password are given
 - ▶ User can log in with a valid username/password-combination
- Cucumberissa jokaisesta storystä kirjoitetaan .featurepäätteinen tiedosto
 - sisältää joukon storyyn liittyvä hyväksymistestejä joita Cucumber kutsuu *skenaarioiksi*

Käyttäjähallinnan tarjoama palvelu

- Palvelun vaatimukset määrittelevät user storyt
 - A new user account can be created if a proper unused username and a proper password are given
 - User can log in with a valid username/password-combination
- Cucumberissa jokaisesta storystä kirjoitetaan .featurepäätteinen tiedosto
 - sisältää joukon storyyn liittyvä hyväksymistestejä joita Cucumber kutsuu *skenaarioiksi*
- Storyn hyväksymätestit eli skenaariot kirjoitetaan Gherkin-kielellä, muodossa

```
Given [initial context]
When [event occurs]
Then [ensure some outcomes]
```

Testit asiakkan kielellä

Feature: User can log in with valid username/password-combination

Scenario: user can login with correct password

Given command login is selected

When username "pekka" and password "akkep" are entered

Then system will respond with "logged in"

Scenario: user can not login with incorrect password

Given command login is selected

When username "pekka" and password "wrong" are entered

Then system will respond with "incorrect username or password"

Mäppäys testeistä suoritettavaan koodiin

```
public class Stepdefs {
   @Before
   public void setup(){
       userDao = new InMemoryUserDao();
        auth = new AuthenticationService(userDao);
        inputLines = new ArrayList<>();
   @Given("^command login is selected$")
   public void commandLoginSelected() throws Throwable {
        inputLines.add("login"):
   @When("username {string} and password {string} are entered")
   public void usernameAndPasswordAreEntered(String username, String password) {
       inputLines.add(username);
       inputLines.add(password):
       io = new StubIO(inputLines);
       app = new App(io. auth):
       app.run();
   @Then("system will respond with {string}")
   public void systemWillRespondWith(String expectedOutput) {
        assertTrue(io.getPrints().contains(expectedOutput)):
```

Käyttöliittymän läpi tapahtuvan testauksen automatisointi

► Komentoriviä käyttävien sovellusten testaaminen onnistuu helpohkosti, mockaamalla syöte- ja tulostusvirrat

Käyttöliittymän läpi tapahtuvan testauksen automatisointi

- ► Komentoriviä käyttävien sovellusten testaaminen onnistuu helpohkosti, mockaamalla syöte- ja tulostusvirrat
- Myös Web-sovellusten testauksen automatisointi onnistuu
 - eräs ratkaisu *Selenium*, joka mahollistaa selaimen käytön ohjelmointirajapintaa käyttäen
 - ▶ headless-selaimet toinen vaihtoehto

Web-sovellusten testaaminen onnistuu Selenium:illa

```
public class Stepdefs {
   WebDriver driver = new HtmlUnitDriver();
   String baseUrl = "http://localhost:4567";
   @Given("login is selected")
   public void loginIsSelected() {
       driver.get(baseUrl):
       WebElement element = driver.findElement(By.linkText("login")):
       element.click():
   @Given("user with username {string} and password {string} is tried to be created")
    public void userWithUsernameAndPasswordIsTriedToBeCreated(String username, String password) {
       driver.get(baseUrl);
       WebElement element = driver.findElement(By.linkText("register new user"));
       element.click():
       signInWith(username, password, password);
   @Then("user is logged in")
   public void userIsLoggedIn() {
       assertTrue(driver.getPageSource().contains("Ohtu Application main page")):
```

Motivaatio käyttäjän kielellä kirjoitetuille testeille

- ► Product owner kirjoittaa tiimin kanssa yhteistyössä storyyn liittyvät testit
 - Samalla storyn haluttu toiminnallisuus tulee dokumentoitua sillä tarkkuudella, että ohjelmoijat ymmärtävät mistä on kyse

Motivaatio käyttäjän kielellä kirjoitetuille testeille

- ► Product owner kirjoittaa tiimin kanssa yhteistyössä storyyn liittyvät testit
 - Samalla storyn haluttu toiminnallisuus tulee dokumentoitua sillä tarkkuudella, että ohjelmoijat ymmärtävät mistä on kyse
- Koodaajat/testaajat toteuttavat mäppäyksen, joka automatisoi testien suorituksen

Motivaatio käyttäjän kielellä kirjoitetuille testeille

- ▶ Product owner kirjoittaa tiimin kanssa yhteistyössä storyyn liittyvät testit
 - Samalla storyn haluttu toiminnallisuus tulee dokumentoitua sillä tarkkuudella, että ohjelmoijat ymmärtävät mistä on kyse
- Koodaajat/testaajat toteuttavat mäppäyksen, joka automatisoi testien suorituksen
- Ei toistaiseksi vielä kovin yleinen tyyli, useimmiten hyväksymätestit kirjoitettu suoraan "normalilla" testikirjastolla
 - ▶ jUnit, Mocha, Jest, rspec ...

- Vesiputousmallissa toteutusvaiheen päättää integrointi
 - Yksittäin testatut komponentit integroidaan yhdessä toimivaksi kokonaisuudeksi
 - yhteistoiminnallisuus varmistetaan integraatiotestein

- Vesiputousmallissa toteutusvaiheen päättää integrointi
 - Yksittäin testatut komponentit integroidaan yhdessä toimivaksi kokonaisuudeksi
 - byhteistoiminnallisuus varmistetaan integraatiotestein
- Perinteisesti integrointivaihe on tuonut esiin suuren joukon ongelmia
- ► Tarkasta suunnittelusta huolimatta erillisten tiimien toteuttamat komponentit epäyhteensopivia

- Vesiputousmallissa toteutusvaiheen päättää integrointi
 - Yksittäin testatut komponentit integroidaan yhdessä toimivaksi kokonaisuudeksi
 - byhteistoiminnallisuus varmistetaan integraatiotestein
- Perinteisesti integrointivaihe on tuonut esiin suuren joukon ongelmia
- ► Tarkasta suunnittelusta huolimatta erillisten tiimien toteuttamat komponentit epäyhteensopivia
- Suurten projektien integrointivaihe on kestänyt ennakoimattoman kauan
- Integrointivaiheen ongelmat ovat aiheuttaneet ohjelmaan suunnittelutason muutoksia

- Vesiputousmallissa toteutusvaiheen päättää integrointi
 - Yksittäin testatut komponentit integroidaan yhdessä toimivaksi kokonaisuudeksi
 - byhteistoiminnallisuus varmistetaan integraatiotestein
- Perinteisesti integrointivaihe on tuonut esiin suuren joukon ongelmia
- ► Tarkasta suunnittelusta huolimatta erillisten tiimien toteuttamat komponentit epäyhteensopivia
- Suurten projektien integrointivaihe on kestänyt ennakoimattoman kauan
- Integrointivaiheen ongelmat ovat aiheuttaneet ohjelmaan suunnittelutason muutoksia
- integratiohelvetti

- ▶ 90-luvulla huomattiin, että riskien minimoimiseksi integraatio kannattaa tehdä useammin kuin vain projektin lopussa
- Paras käytänne daily build ja smoke test
 - ► The *smoke test* should exercise the entire system from end to end.
 - It does not have to be exhaustive,
 - but it should be capable of exposing major problems

- ▶ 90-luvulla huomattiin, että riskien minimoimiseksi integraatio kannattaa tehdä useammin kuin vain projektin lopussa
- Paras käytänne *daily build* ja *smoke test*
 - ► The *smoke test* should exercise the entire system from end to end.
 - It does not have to be exhaustive,
 - but it should be capable of exposing major problems
- Daily buildia ja smoke testiä käytettäessä järjestelmän integraatio tehdään (ainakin jollain tarkkuustasolla) joka päivä

- ▶ 90-luvulla huomattiin, että riskien minimoimiseksi integraatio kannattaa tehdä useammin kuin vain projektin lopussa
- Paras käytänne *daily build* ja *smoke test*
 - ► The *smoke test* should exercise the entire system from end to end.
 - It does not have to be exhaustive,
 - but it should be capable of exposing major problems
- Daily buildia ja smoke testiä käytettäessä järjestelmän integraatio tehdään (ainakin jollain tarkkuustasolla) joka päivä
- ► Komponenttien yhteensopivuusongelmat huomataan nopeasti ja niiden korjaaminen helpottuu

- ▶ 90-luvulla huomattiin, että riskien minimoimiseksi integraatio kannattaa tehdä useammin kuin vain projektin lopussa
- Paras käytänne daily build ja smoke test
 - ► The *smoke test* should exercise the entire system from end to end.
 - It does not have to be exhaustive,
 - but it should be capable of exposing major problems
- Daily buildia ja smoke testiä käytettäessä järjestelmän integraatio tehdään (ainakin jollain tarkkuustasolla) joka päivä
- ► Komponenttien yhteensopivuusongelmat huomataan nopeasti ja niiden korjaaminen helpottuu
- ➤ Tiimin moraali paranee, kun ohjelmistosta on olemassa päivittäin kasvava toimiva versio

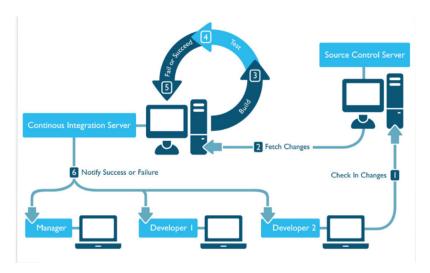
- Syntyi idea toistaa integraatiota vielä päivittäistä sykliäkin useammin: jatkuva integraatio eli continuous integration
 - eräs XP:n käytenäteistä

- Syntyi idea toistaa integraatiota vielä päivittäistä sykliäkin useammin: jatkuva integraatio eli continuous integration
 eräs XP:n käytenäteistä
- ► Koodi, automatisoidut testi, konfiguraatiot ja build-skriptit pidetään keskitetyssä repositoriossa
- ► CI-palvelin: vastaa konfiguraatioilta mahdollisimman läheisesti tuotantopalvelinta

- Syntyi idea toistaa integraatiota vielä päivittäistä sykliäkin useammin: jatkuva integraatio eli continuous integration
 eräs XP:n käytenäteistä
- ► Koodi, automatisoidut testi, konfiguraatiot ja build-skriptit pidetään keskitetyssä repositoriossa
- ► CI-palvelin: vastaa konfiguraatioilta mahdollisimman läheisesti tuotantopalvelinta
- ► Cl-palvelin tarkkailee repositoriota, muutosten tapahtuessa se hakee koodin, kääntää sen ja ajaa testit

- Syntyi idea toistaa integraatiota vielä päivittäistä sykliäkin useammin: jatkuva integraatio eli continuous integration
 eräs XP:n käytenäteistä
- ► Koodi, automatisoidut testi, konfiguraatiot ja build-skriptit pidetään keskitetyssä repositoriossa
- ► CI-palvelin: vastaa konfiguraatioilta mahdollisimman läheisesti tuotantopalvelinta
- ► Cl-palvelin tarkkailee repositoriota, muutosten tapahtuessa se hakee koodin, kääntää sen ja ajaa testit
- ▶ Jos koodi ei käänny tai testit eivät mene läpi, seurauksena poikkeustilanne joka korjattava välittömästi

- Syntyi idea toistaa integraatiota vielä päivittäistä sykliäkin useammin: jatkuva integraatio eli continuous integration
 eräs XP:n käytenäteistä
- ► Koodi, automatisoidut testi, konfiguraatiot ja build-skriptit pidetään keskitetyssä repositoriossa
- ► CI-palvelin: vastaa konfiguraatioilta mahdollisimman läheisesti tuotantopalvelinta
- ► CI-palvelin tarkkailee repositoriota, muutosten tapahtuessa se hakee koodin, kääntää sen ja ajaa testit
- Jos koodi ei käänny tai testit eivät mene läpi, seurauksena poikkeustilanne joka korjattava *välittömästi*
- Integraatiosta vaivaton operaatio: ohjelmistosta olemassa koko ajan integroitu ja testattu tuore versio

- Sovelluskehittäjä aloittaa työskentelyn hakemalla koodin uusimman version versionhallinnasta
- ► Kehittäjä integroi koodinsa heti muuhun koodiin ja tekee riittävän määrän automatisoituja testejä

- Sovelluskehittäjä aloittaa työskentelyn hakemalla koodin uusimman version versionhallinnasta
- ► Kehittäjä integroi koodinsa heti muuhun koodiin ja tekee riittävän määrän automatisoituja testejä
- Suorittaa testit paikallisesti, ja jos ne menevät läpi, pushaa koodin CI-palvelimelle
 - Näin minimoituu mahdollisuus, että lisätty koodi toimii ainoastaan kehittäjän koneella

- Sovelluskehittäjä aloittaa työskentelyn hakemalla koodin uusimman version versionhallinnasta
- ► Kehittäjä integroi koodinsa heti muuhun koodiin ja tekee riittävän määrän automatisoituja testejä
- Suorittaa testit paikallisesti, ja jos ne menevät läpi, pushaa koodin Cl-palvelimelle
 Näin minimoituu mahdollisuus, että lisätty koodi toimii
 - Näin minimoituu mahdollisuus, että lisätty koodi toimi ainoastaan kehittäjän koneella
- Tarkoitus että jokainen kehittäjä integroi koodinsa muuhun koodiin mahdollisimman usein, min kerran päivässä

- Sovelluskehittäjä aloittaa työskentelyn hakemalla koodin uusimman version versionhallinnasta
- ► Kehittäjä integroi koodinsa heti muuhun koodiin ja tekee riittävän määrän automatisoituja testejä
- Suorittaa testit paikallisesti, ja jos ne menevät läpi, pushaa koodin Cl-palvelimelle
 Näin minimoituu mahdollisuus, että lisätty koodi toimii
- Tarkoitus että jokainen kehittäjä integroi koodinsa muuhun koodiin mahdollisimman usein, min kerran päivässä
- CI rohkaisee jakamaan työn pieniin osiin, sellaisiin jotka saadaan testeineen valmiiksi yhden työpäivän aikana
 CI-työprosessin noudattaminen vaatii kurinalaisuutta

ainoastaan kehittäjän koneella

- ▶ Jotta Cl-prosessi toimisi joustavasti, tulee testien ajamisen tapahtua nopeasti, yli 10 min alkaa olla liikaa
- Jos osa testeistä on hitaita, voidaan testit konfiguroida ajettavaksi kahdessa (tai useammassa) vaiheessa
 - commit build:in läpimeno antaa kehittäjälle oikeuden pushata koodi repositorioon
 - CI-palvelimella suoritetaan myös hitaammat testit sisältävä secondary build

- ▶ Jotta CI-prosessi toimisi joustavasti, tulee testien ajamisen tapahtua nopeasti, yli 10 min alkaa olla liikaa
- Jos osa testeistä on hitaita, voidaan testit konfiguroida ajettavaksi kahdessa (tai useammassa) vaiheessa
 - commit build:in läpimeno antaa kehittäjälle oikeuden pushata koodi repositorioon
 - ► CI-palvelimella suoritetaan myös hitaammat testit sisältävä secondary build
- Laskareissa käytetty GitHub on yksi monista SaaS-palveluna toimivista CI-ratkaisuista, monien mielestä tämän hetken paras
 CircleCI ja Travis muita yleisesti käytettyjä

- ▶ Jotta Cl-prosessi toimisi joustavasti, tulee testien ajamisen tapahtua nopeasti, yli 10 min alkaa olla liikaa
- ▶ Jos osa testeistä on hitaita, voidaan testit konfiguroida ajettavaksi kahdessa (tai useammassa) vaiheessa
 - commit build:in läpimeno antaa kehittäjälle oikeuden pushata koodi repositorioon
 - CI-palvelimella suoritetaan myös hitaammat testit sisältävä secondary build
- ► Laskareissa käytetty GitHub on yksi monista SaaS-palveluna toimivista CI-ratkaisuista, monien mielestä tämän hetken paras
 ► CircleCI ja Travis muita yleisesti käytettyjä
- Näitä paljon vanhempi Jenkins lienee edelleen maailmalla eniten käytetty Cl-palvelinohjelmisto
 - ▶ Jenkinsin käyttö edellyttää sen asentamista omalle palvelimelle

Deployment stagingiin

- ▶ Viimeaikaisen trendin mukaan CI:tä viedään vielä askel pidemmälle
- Integraatioprosessiin lisätään automaattinen *deployaus* staging-palvelimelle
 - Ympäristö, joka kaikin tavoin mahdollisimman lähellä tuotantoympäristöä

Deployment stagingiin

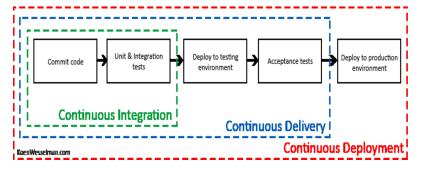
- ▶ Viimeaikaisen trendin mukaan CI:tä viedään vielä askel pidemmälle
- Integraatioprosessiin lisätään automaattinen *deployaus* staging-palvelimelle
 - Ympäristö, joka kaikin tavoin mahdollisimman lähellä tuotantoympäristöä
- Kun uusi versio deployattu staging-palvelimelle, suoritetaan sille hyväksymistestaus
- ▶ jonka jälkeen uusi versio voidaan siirtää tuotantopalvelimelle

Deployment stagingiin

- ▶ Viimeaikaisen trendin mukaan CI:tä viedään vielä askel pidemmälle
- Integraatioprosessiin lisätään automaattinen *deployaus* staging-palvelimelle
 - Ympäristö, joka kaikin tavoin mahdollisimman lähellä tuotantoympäristöä
- Kun uusi versio deployattu staging-palvelimelle, suoritetaan sille hyväksymistestaus
- ▶ jonka jälkeen uusi versio voidaan siirtää tuotantopalvelimelle
- Parhaassa tapauksessa staging-ympäristössä tehtävien hyväksymätestien suoritus on automatisoitu
 - Ohjelmisto kulkee koko deployment pipelinen läpi automaattisesti

Deployment pipeline

► Vaiheet, joiden suorittaminen edellytetään, että commitattu koodi saadaan siirrettyä staging/tuotantoympäristöön

Jatkuva toimitusvalmius ja käyttöönotto

▶ Jos jokainen testit läpäisevä commit päätyy automaattisesti tuotantoon, puhutaan jatkuvasta käyttöönotosta engl. continuous deployment

Jatkuva toimitusvalmius ja käyttöönotto

- ▶ Jos jokainen testit läpäisevä commit päätyy automaattisesti tuotantoon, puhutaan jatkuvasta käyttöönotosta engl. continuous deployment
- ▶ Jos deployment-päätös tehdään ihmisen toimesta, sovelletaan jatkuvaa toimitusvalmiuutta engl. continuous delivery
 - on olemassa hyviä syitä miksi ihan kaikkea ei haluta heti julkaista loppukäyttäjille asti

Jatkuva toimitusvalmius ja käyttöönotto

- ▶ Jos jokainen testit läpäisevä commit päätyy automaattisesti tuotantoon, puhutaan jatkuvasta käyttöönotosta engl. continuous deployment
- ▶ Jos deployment-päätös tehdään ihmisen toimesta, sovelletaan jatkuvaa toimitusvalmiuutta engl. continuous delivery
 - on olemassa hyviä syitä miksi ihan kaikkea ei haluta heti julkaista loppukäyttäjille asti
- Viime aikojen trendi julkaista web-palvelusta jopa kymmeniä uusia versiota päivästä
 - Amazon, Netflix, Facebook, Smartly...

▶ Jotta järjestelmä saadaan riittävän virheettömäksi, on testauksen suoritettava erittäin perusteellisesti

- ▶ Jotta järjestelmä saadaan riittävän virheettömäksi, on testauksen suoritettava erittäin perusteellisesti
- Perinteinen tapa järjestelmätestauksen on ollut laatia ennen testausta hyvin perinpohjainen suunnitelma
 - ▶ Jokaisesta testistä on kirjattu testisyötteet ja odotettu tulos

- ▶ Jotta järjestelmä saadaan riittävän virheettömäksi, on testauksen suoritettava erittäin perusteellisesti
- Perinteinen tapa järjestelmätestauksen on ollut laatia ennen testausta hyvin perinpohjainen suunnitelma
 - ▶ Jokaisesta testistä on kirjattu testisyötteet ja odotettu tulos
- ► Tuloksen tarkastaminen: verrataan ohjelmiston toimintaa testitapaukseen kirjattuun odotettuun tulokseen

Test Scenario ID Test Case Description Pre-Requisite		Login – Negative test case NA		Test Case ID	Log	Login-1B High	
				Test Priority	/ High		
				Post-Requisite NA			
Test Ex	kecution Ste	ps:			,		
S.No	Action	Inputs	Expected Output	Actual Output	Test Browser	Test Result	Test Comments
1	Launch application	https://www.facebo ok.com/	Facebook home	Facebook home	IE-11	Pass	[Priya 10/17/201 711:44 AM]: Launch successful
2	Enter invalid Email & any Password and hit login button	Email id: invalid@xyz.com Password: *****	The email address or phone number that you've entered doesn't match any account. Sign up for an account.	The email address or phone number that you've entered doesn't match any account. Sign up for an account.	IE-11	Pass	[Priya 10/17/201 7 11:45 AM]: Invalid login attempt stopped

Automatisoitujen hyväksymistestien luonne sama, syöte on tarkkaan kiinnitetty samoin kuin odotettu tuloskin

- Automatisoitujen hyväksymistestien luonne sama, syöte on tarkkaan kiinnitetty samoin kuin odotettu tuloskin
- ▶ Jos testataan vain etukäteen mietittyjen testien avulla, ei kaikkia yllättäviä tilanteita osata ennakoida

- Automatisoitujen hyväksymistestien luonne sama, syöte on tarkkaan kiinnitetty samoin kuin odotettu tuloskin
- Jos testataan vain etukäteen mietittyjen testien avulla, ei kaikkia yllättäviä tilanteita osata ennakoida
- ► Hyvät testaajat ovat aina tehneet "virallisen" dokumentoidun testauksen lisäksi epävirallista "ad hoc"-testausta

- Automatisoitujen hyväksymistestien luonne sama, syöte on tarkkaan kiinnitetty samoin kuin odotettu tuloskin
- Jos testataan vain etukäteen mietittyjen testien avulla, ei kaikkia yllättäviä tilanteita osata ennakoida
- Hyvät testaajat ovat aina tehneet "virallisen" dokumentoidun

testauksen lisäksi epävirallista "ad hoc"-testausta

Tästä tullut virallisesti hyväksytty testauksen muoto, kulkee nimellä tutkiva testaaminen (engl. exploratory testing)

Exploratory testing is simultaneous learning, test design and test execution

- Exploratory testing is simultaneous learning, test design and test execution
- ► Testitapauksia ei suunnitella kattavasti etukäteen
 - testaaja pyrkii kokemuksensa avulla löytämään järjestelmästä virheitä
 - testaaja ohjaa toimintaansa suorittamiensa testien tuloksen perusteella

- Exploratory testing is simultaneous learning, test design and test execution
- ► Testitapauksia ei suunnitella kattavasti etukäteen
 - testaaja pyrkii kokemuksensa avulla löytämään järjestelmästä virheitä
 - testaaja ohjaa toimintaansa suorittamiensa testien tuloksen perusteella
- ► Tutkiva testaaminen ei kuitenkaan etene täysin sattumanvaraisesti
- ► Testaussessiolle asetetaan tavoite: mitä tutkitaan ja minkälaisia virheitä etsitään

- Exploratory testing is simultaneous learning, test design and test execution
- ► Testitapauksia ei suunnitella kattavasti etukäteen
 - testaaja pyrkii kokemuksensa avulla löytämään järjestelmästä virheitä
 - testaaja ohjaa toimintaansa suorittamiensa testien tuloksen perusteella
- ► Tutkiva testaaminen ei kuitenkaan etene täysin sattumanvaraisesti
- Testaussessiolle asetetaan tavoite: mitä tutkitaan ja minkälaisia virheitä etsitään
- ► Ketterässä ohjelmistotuotannossa tavoite voi jäsentyä muutaman user storyn toiminnallisuuden ympärille
 - testataan ostosten lisäystä ja poistoa ostoskorista

- Keskeistä on kaikkien ohjelmiston tapahtuvien asioiden havainnointi
 - Etukäteen määritellyissä testeissä havainnoidaan ainoastaan reagoiko järjestelmä odotetulla tavalla

- Keskeistä on kaikkien ohjelmiston tapahtuvien asioiden havainnointi
 - Etukäteen määritellyissä testeissä havainnoidaan ainoastaan reagoiko järjestelmä odotetulla tavalla
- Kiinnitetään huomio myös varsinaisen testauksen kohteen ulkopuoleisiin asioihin
 - Klikkaillaan käyttöliittymän nappuloita epäloogisissa tilanteissa
 - ➤ Jos huomataan selaimen osoiterivillä URL https://www.webshopshop.com/ostoskori?id=10 katsotaan mitä tapahtuu jo id muutetaan käsin
 - **.**..

- Keskeistä on kaikkien ohjelmiston tapahtuvien asioiden havainnointi
 - Etukäteen määritellyissä testeissä havainnoidaan ainoastaan reagoiko järjestelmä odotetulla tavalla
- Kiinnitetään huomio myös varsinaisen testauksen kohteen ulkopuoleisiin asioihin
 - Klikkaillaan käyttöliittymän nappuloita epäloogisissa tilanteissa
 - ▶ Jos huomataan selaimen osoiterivillä URL https://www.webshopshop.com/ostoskori?id=10 katsotaan mitä tapahtuu jo id muutetaan käsin
 - ..
- ► Tietoturvan testaamisessa on monia tyypillisiä skenaariota, joita testataan tutkivan testaamisen menetelmin
 - Esim. SQL- ja Javascript-injektiot

▶ Löydettyjen virheiden toistuminen jatkossa kannattaa eliminoida tekemällä automatisoituja regressiotestejä

- ► Löydettyjen virheiden toistuminen jatkossa kannattaa eliminoida tekemällä automatisoituja regressiotestejä
- ► Tutkivaa testaamista ei kannata käyttää regressiotestaamisen menetelmänä
- Sen avulla kannattaa ensisijaisesti testata sprintin yhteydessä toteutettuja uusia ominaisuuksia

- ► Löydettyjen virheiden toistuminen jatkossa kannattaa eliminoida tekemällä automatisoituja regressiotestejä
- ▶ Tutkivaa testaamista ei kannata käyttää regressiotestaamisen menetelmänä
- Sen avulla kannattaa ensisijaisesti testata sprintin yhteydessä toteutettuja uusia ominaisuuksia
- ▶ Tutkiva testaaminen siis ei ole vaihtoehto normaaleille tarkkaan etukäteen määritellyille testeille vaan niitä täydentävä testauksen muoto